

Dobre prakse u projektima obrazovanja o EU

Zagreb, prosinac 2018.

Sufinancira Europska
unija u okviru programa
Europa za građane

Izjava o odgovornosti

Podrška Europske komisije za izradu ove publikacije ne predstavlja odobrenje njenog sadržaja koji odražava stavove samih autora te se Komisija ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu daljnju uporabu informacija sadržanih u ovoj publikaciji.

GONG je Centar znanja u području građanskog aktivizma i izgradnje demokratskih institucija društva u okviru Razvojne suradnje s Nacionalnom zakladom za razvoj civilnog društva. Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost GONG-a i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.

GONG je korisnik operativne potpore - strukturne podrške europskim think-do-tanks u cjelini "Demokratska i građanska participacija" u sklopu programa Europa za građane.

Uvod i sažetak

Ovaj dokument predstavlja pregled nekih od aktualnih ili ranije provedenih projekata koji su identificirani kao primjeri dobre prakse u obrazovanju o Europskoj uniji.

Sumarno, najčešće navedeni ciljevi projekata usmjereni na učenike odnose se na podizanje razine svijesti i znanja o Europskoj uniji. Ishod takvih projekata je (bila) povećana razina svijesti mladih o nacionalnim identitetima u kontekstu Europske unije, o važnosti tema i područja koja se vežu uz politike i kompleksne načine odlučivanja unutar Europske unije. U pogledu razvoja znanja i vještina učenika, cilj je projekata povećati razumijevanje o institucijama, povijesti, vrijednostima, simbolima i geografskom položaju EU, te osnažiti i uključiti učenike kao aktivne sudionike u raspravu o temama važnima za EU.

Kod ciljeva/ishoda u projektima usmjerenima na učitelje i buduće učitelje, kao cilj projekata najčešće je navedeno podizanje razine kompetencija, odnosno znanja o Europskoj uniji, te vještina potrebnih za analizu, objašnjavanje, ali i vještine participacije. Kao ciljevi stručnih seminara i drugih aktivnosti, najčešće se u nekoj varijanti pojavljuju tri među njima: pružiti nastavnicama/nastavnicima relevantnog i suvremenog znanja o Europskoj uniji; nadopuniti postojeće kurikule predmeta (u pogledu područja, to su društvene znanosti, prirodne znanosti, okoliš, povijest, geografija, građanski odgoj i obrazovanje, etika) temama o Europskoj uniji; razviti inovativne i interaktivne didaktičke metode koje nastavnici mogu koristiti u svojem radu.

U sklopu gotovo svakoga od analiziranih projekata razvijeni su nastavni materijali koje nastavnici mogu koristiti u radu u nastavi, posebice na satovima građanskog odgoja i obrazovanja. Kod pojedinih primjera, uz takve su priručnike razvijene i pisane provjere znanja i drugi oblici testiranja znanja upotrebljivi u konkretnim nastavnim aktivnostima.

Karakteristika je projekata koji su ovdje izdvojeni kao primjeri dobre prakse to što su široko prihvaćeni u državama u kojima se provode. Projekt *Europa mladih: Europa u školi* u Francuskoj se provodi od 1999. godine. U školskoj godini 2015./2016. provedeno je 335 predavanja te je uključeno preko 10 000 učenika.

Projekt *Edukacija za građansku pismenost – EU pismenost* u Hrvatskoj se kontinuirano provodi od 2012. godine i obuhvatio je velik broj učitelja i stručnih suradnika u školama iz cijele Hrvatske. Program se kontinuirano revidira te su osmišljeni materijali koje učitelji mogu koristiti u svom budućem radu. U Hrvatskoj se od 2005. godine provodi i projekt *Edukacija o Europskoj uniji*. Seminar stručnog usavršavanja pohađalo je više od 250 učitelja i stručnih suradnika. Osim toga, u sklopu programa razvijene su nastavne pripreme i knjiga za učitelje o Europskoj uniji, kao i preporuke za uvođenje edukacije o EU u hrvatski obrazovni sustav.

U Nizozemskoj je proveden projekt *Odluke i dileme III: Kako izvesti učenje o EU na smisleni i motivirajući način* u sklopu kojega je razvijen niz materijala za učitelje te su osigurana stručna usavršavanja na temu Europske unije. Također, u sklopu projekta pilotirano je istraživanje o tome kako se poučava o Europskoj uniji u 28 zemalja članica (s fokusom na završne razrede srednjih škola). U Nizozemskoj se i organizacija *ProDemos – Kuća demokracije i vladavine prava* u sklopu projekta *Europska unija – aktivnosti u razredu* kontinuirano bavi osnaživanjem nastavnika i učenika u području građanskog odgoja i obrazovanja, s posebnim naglaskom na političku edukaciju i obrazovanje o EU.

Kontinuitet u ovakvim aktivnostima u Njemačkoj ostvario je i Fakultet obrazovnih znanosti Karlsruhe, primjer čega je i njihov projekt *Nastava s konceptualnim mapama o EU u osnovnoj školi – UCMGS*. Još je jedan primjer dobre prakse u Njemačkoj i projekt *School Bridge Europe*, koji se provodi posljednjih 12 godina te je omogućio osnaživanje niza mladih za građanstvo EU, a ima veliki doseg te obuhvaća razne zemlje i škole.

U sklopu projekta *Obogaćivanje sadržaja o Europskoj uniji u osnovnoškolskim programima* koji je proveden u Sloveniji također je izrađen niz materijala korisnih za učitelje i osmišljen sadržaj za šest predmeta u osnovnim školama. Ovaj se projekt, osim na učitelje, fokusirao i na buduće učitelje, koji će znanje moći u budućnosti primjenjivati unutar učionica i škola. U Velikoj Britaniji u području građanskog obrazovanja i EU pismenosti izdvaja se projekt *Active Citizens FE*.

Iako su u primjerima dobre prakse navedene aktivnosti, projekti i programi koje provode organizacije civilnog društva, škole i drugi akteri, pokazalo se da i sama tijela EU razvijaju neke prakse koje mogu biti označena dobrim primjerima, kojima doprinose širem poznavanju važnih aspekata EU.¹

NAPOMENA: naslovi projekata predstavljeni su prijevodima na hrvatski jezik, dok su nazivi na izvornim jezicima ili na engleskom jeziku dani u kurzivu, u zagradama. Nazivi organizacija ili institucija koje provode navedene projekte predstavljeni su na hrvatskom ili na engleskom jeziku. Ukoliko je podatak o početku projekta u tablici naveden kao „N/A“ (*not available/not applicable*), znači da ta informacija nije bila dostupna.

Izdvojeni primjeri dobrih praksi

1. Europska unija – aktivnosti u razredu
2. Obogaćivanje sadržaja o Europskoj uniji u osnovnoškolskim programima
3. Odluke i dileme III: Kako izvesti učenje o EU na smisleni i motivirajući način
4. Aktivni građani FE
5. School Bridge Europe
6. Europa mladih: Europa u školi
7. Edukacija za građansku pismenost – EU pismenost
8. Nastava s konceptualnim mapama o EU u osnovnoj školi – UCMGS
9. AsktheEU

¹ Jedan je od recentnih dobrih primjera kampanja “EU u mojoj regiji”, pokrenuta 2018. kako bi proširila informacije o utjecaju Europske unije na lokalni razvoj kroz izravna ulaganja. Više informacija dostupno je na službenoj stranici kampanje, na adresi: https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/communication/euinyregion/

Naziv projekta/ aktivnosti/ inicijative	Europska unija – aktivnosti u razredu (<i>European Union – class activities</i>)
Organizacija / institucija	ProDemos – Kuća demokracije i vladavine prava
Zemlja	Nizozemska
Početak i trajanje	Početak: N/A Završetak: trenutno u tijeku
Područje (tema)	Europska unija
Kratki opis (za obrazovne programe i kratki opis programa ili kurikuluma)	<p>Kroz raznolike aktivnosti, organizacija ProDemos želi osnažiti učenike (i ostale građane) u području politike, koristeći participativne razredne aktivnosti i metode podučavanja. Kroz provedbu aktivnosti, ProDemos organizira treninge za učitelje koji se bave temama građanskog odgoja i obrazovanja, ali sa specifičnim fokusom na političku edukaciju (aktivizam) te edukaciju o Europskoj uniji.</p> <p>Kroz provedbu aktivnosti, razvijen je niz materijala koji može pomoći učiteljima u provedbi aktivnosti s mladima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vodič za provedbu razrednih aktivnosti o Europskoj uniji: uključuje opis obrazovnih ishoda, vremena potrebnog za izvedbu vježbe te potrebne materijale te detaljno razrađene metodološke i sadržajne upute za učitelje; - materijali za provedbu nastavnih priprema, uključujući uručke, prezentacije, kvizove i ankete koje pokrivaju teme povijesti Europske unije, procesa donošenja odluka, politika na razini EU te generalnog funkcioniranja Europske unije. <p>Više informacija može se pronaći na https://prodemos.nl/english/activities/prodemos-for-schools/eu-lesson-materials/</p>
Ciljevi (i/ili ishodi)	<p>Cilj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osnažiti učenike kako bi dobili znanja te raspravljali o temama vezanima za Europsku uniju, - osnažiti nastavnike u području Europske unije kroz implementaciju programa stručnog usavršavanja.
Ciljne skupine	učitelji, učenici
Zašto je primjer dobre prakse?	Organizacija se kontinuirano bavi osnaživanjem učitelja i učenika u području građanskog odgoja i obrazovanja, s posebnim naglaskom na političko obrazovanje i obrazovanje o Europskoj uniji.
Izvori i dodatne informacije	https://prodemos.nl/english/activities/prodemos-for-schools/eu-lesson-materials/
	https://prodemos.nl/

Naziv projekta/ aktivnosti/ inicijative	Obogaćivanje sadržaja o Europskoj uniji u osnovnoškolskim programima (<i>Enhanced EU content in primary school curricula</i>)
Organizacija / institucija	Sveučilište u Ljubljani, Centar za međunarodne odnose
Zemlja	Slovenija
Početak i trajanje	Početak: 2014. godina Završetak: 2015. godina
Područje (tema)	Europska unija
Kratki opis (za obrazovne programe i kratki opis programa ili kurikuluma)	<p>Glavni cilj projekta bio je proizvesti nastavne materijale za (buduće) učitelje koji će ih moći koristiti u sklopu pojedinih predmeta u osnovnoj školi. Glavne ciljne skupine obuhvaćale su učitelje u osnovnim školama i buduće učitelje osnovnih škola. Nadalje, jedna od glavnih ciljanih skupina bili su i učenici. Projektne aktivnosti obuhvaćale su pripremu nastavnih priprema i pisanih provjera (testova) za predmete koji se mogu nadopuniti temama vezanima za Europsku uniju, a uključuju društvene znanosti, prirodne znanosti, okoliš, povijest, geografija, građanski odgoj i obrazovanje i etiku.</p> <p>U sklopu projekta, nastavne pripreme i pisane provjere su implementirane i testirane od strane učitelja te su prikupljene povratne informacije od učenika i učitelja. Na temelju komentara, nastavne pripreme i provjere prilagođene su potrebama školskog okruženja. Projekt se sastojao i od provedbe seminara i dvije dvije radionice za (buduće) učitelje, kao i evaluacije učinka na učenike i učitelje, kako bi se osigurao dugoročni učinak.</p> <p>U sklopu projekta, izrađen je niz materijala koji se bave temama uvoda u temu Europske unije, institucije Europske unije te načina funkcioniranja Europske unije. Materijali su bili sljedeći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inovativni kviz o Europskoj uniji, a koji se naslanja na teme pokrivene nastavnim priprema - didaktičke materijale u sklopu e-knjige, a koji se sastoji od nastavnih priprema za različite predmete u četiri razreda; - didaktičke materijale u sklopu e-knjige s 18 nastavnih priprema i pisanih provjera (testova) za šest predmeta svih razreda osnovne škole: glazbena kultura, društvene znanosti, Priroda (biologija), Povijest, Geografija EU, Građanski odgoj i obrazovanje. <p>Više informacija o razvijenim materijalima, kao i samom projektu mogu se pronaći na sljedećoj poveznici: http://www.mednarodni-odnosi.si/cmo/enhanced_EU_content/index.php.</p>
Ciljevi (i/ili ishodi)	<p>Cilj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pružiti (budućim) učiteljima relevantno znanje o Europskoj uniji,

	<p>nadopuniti postojeće kurikulume predmeta (društvene znanosti, prirodne znanosti, okoliš, povijest, geografija, građanski odgoj i obrazovanje, etika) temama o Europskoj uniji te razviti inovativne i interaktivne didaktičke metode;</p> <ul style="list-style-type: none"> - izraditi primjere nastavnih priprema i pisanih provjera (testova) za svaki od navedenih predmeta; - testirati nastavne pripreme i pisane provjere u praksi te unaprijediti ih na temelju povratnih informacija dobivenih od učenika i učitelja.
Ciljne skupine	studenti učiteljskih studija na osnovnoškolskoj razini, učitelji, učenici
Zašto je primjer dobre prakse?	U sklopu projekta izrađen je niz materijala korisnih za učitelje, a temeljeno na potrebama škola. Osmišljen je sadržaj za šest predmeta u osnovnim školama, a projekt se, osim na učitelje, fokusirao i na buduće učitelje, koji će znanje moći u budućnosti primjenjivati unutar učionica i škola.
Izvori i dodatne informacije	http://www.mednarodni-odnosi.si/cmo/enhanced_EU_content/index.php
	https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplu-project-details/#project/553219-EPP-1-2014-1-SI-EPPJMO-PROJECT

Naziv projekta/ aktivnosti/ inicijative	Odluke i dileme III: Kako izvesti učenje o EU na smisleni i motivirajući način (<i>Decisions and Dilemmas III: Making Learning about the EU Motivating and Meaningful</i>)
Organizacija / institucija	EUROCLIO – Europska udruga učitelja povijesti
Zemlja	Nizozemska (aktivnosti usmjerene na razinu Europske unije)
Početak i trajanje	Početak: 2014. godina Završetak: trenutno u provedbi
Područje (tema)	Europska unija
Kratki opis (za obrazovne programe i kratki opis programa ili kurikuluma)	<p>Ovaj projekt nastavlja se na prethodne projekte Decisions and Dilemmas I i II, kao i na projekt Teaching Europe. Cilj mu je pružiti potporu učiteljima i edukatorima širom Europe u podučavanju Europske unije na smislen i motivirajući način, a koji će odgovarati učenicima. Projekt uključuje osam partnerskih zemalja, gdje svaka od zemalja organizira nacionalni trening za učitelje, te priprema materijale na vlastitom lokalnom jeziku.</p> <p>Koordinatori iz zemalja partnera također identificiraju razne komunikacijske kanale važne za diseminaciju i podizanja svijesti među raznim dionicima.</p> <p>U sklopu projekta, provode se sljedeće aktivnosti: međunarodni trening za trenere; niz nacionalnih treninga za učitelje kako bi se povećala svjesnost o važnosti ove teme, prijevod svih otvorenih obrazovnih materijala te implementacija kampanje na europskoj razini, a bavi se podizanjem svijesti te diseminacijom materijala.</p> <p>Kroz sve provedene projekte od 2014. godine, proizveden je niz materijala:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objavljeni su rezultati komparativne analize o tome kako se podučava tema europske integracije, a provedena u 28 zemalja članica (istraživanje provedeno 2015. godine); - skenirane mape, prikazi i fotografije koje se koriste u navedenim udžbenicima, a bave se europskim integracijama; - Resurs za učitelje “Poslijeratna Europa (1944.-1951.):” sastoji se od 24 priče osoba koje su živjele u Europi nakon II. svjetskog rata, raznih dodatnih materijala po temama, nastavnu pripremu i scenarij za dramu; - Resurs za učitelje “Europska unija u kontekstu dugotrajne potrage za stabilnošću”: koji se sastoji od opširne, višeslojne vremenske linije te dvije nastavne pripreme; - Resurs za učitelje “Europska unija u kontekstu svijeta koji se mijenja”: sastoji se od niza nastavnih priprema koje se bave temama međunarodne politike, poljoprivrede, pregovora i obrane, stabilnosti Europe, različitosti, ekonomskom situacijom u Europi, trgovinom, energijom te granicama Schengenskog

	<p>prostora.</p> <p>Više informacija može se pronaći na: https://euroclio.eu/projects/decisions-dilemmas-iii/</p>
Ciljevi (i/ili ishodi)	<p>Cilj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osvijestiti učitelje i učenike o važnosti Europske unije i kompleksnosti koja se veže u politike i načine odlučivanja unutar EU; - diseminirati dosada razvijeni sadržaj edukatorima, učiteljima i građanima koji žive u Europi; - provesti istraživanje kako se podučava o EU u 28 zemalja članica.
Ciljne skupine	učitelji, učenici
Zašto je primjer dobre prakse?	<p>Provedbom nekoliko projekta razvijen je niz materijala za učitelje, a koje mogu koristiti u nastavi. Osim toga, za učitelje su osigurana i stručna usavršavanja na temu Europske unije. Prvi put je provedeno istraživanje o tome kako se podučava Europska unija u 28 zemalja članica (s fokusom na završne razrede srednjih škola).</p>
Izvori i dodatne informacije	https://euroclio.eu/projects/decisions-dilemmas-iii/
	https://euroclio.eu/projects/decisions-and-dilemmas-i/
	https://euroclio.eu/projects/decisions-and-dilemmas-ii/
	https://euroclio.eu/projects/teaching-europe-enhance-eu-cohesion/

Naziv projekta/ aktivnosti/ inicijative	Aktivni građani FE (<i>Active Citizens FE</i>)
Organizacija / institucija	Teaching the European Union
Zemlja	Ujedinjeno Kraljevstvo
Početak i trajanje	Početak: N/A Završetak: trenutno u tijeku
Područje (tema)	Europska unija
Kratki opis (za obrazovne programe i kratki opis programa ili kurikuluma)	<p>Glavni cilj projekta je osnažiti nastavnike za poučavanje o EU. Nacionalni kurikulum propisuje da svi učenici na <i>Key Stages</i> 3 i 4² moraju učiti o Europskoj uniji. EU je kompleksno područje, a budući da mnogi nastavnici koji poučavaju o EU nisu specijalisti, često im nedostaje znanja i samopouzdanja koje im je potrebno da bi na učinkovit i privlačan način držali nastavu o EU. <i>Active Citizens FE</i> nastoji kroz sve provedene aktivnosti nastavnicima dati resurse tako da mogu samopouzdanost prenositi znanje učenicima.</p> <p>U suradnji s Europskim parlamentom i <i>Association for Citizenship Teaching</i>, <i>Active Citizens FE</i> organizira seriju konferencija za učitelje koja se bavi temama Europske unije i Brexita, budući da su ove teme važne građanima Ujedinjenog Kraljevstva. Usto, organizacija <i>Active Citizens FE</i> je razvila zbirku resursa za poučavanje o Europskoj uniji, uključujući detaljne nastavne pripreme, i aktivnosti, kao i alate za razvoj vlastitih planova aktivnosti.</p> <p>Kao posebno koristan resurs ističe se „Paket o Europskoj uniji“ koji sadrži koristan sažetak za nastavnike građanskog odgoja o svrsi i povijesti raznih europskih institucija, a sadrži i aktivnosti za uključivanje učenika u debate i podizanje njihove svijesti o EU.</p> <p>Više informacija dostupno je na adresi: http://www.activecitizensfe.org.uk/european-union-teaching-resources.html</p>
Ciljevi (i/ili ishodi)	<p>Cilj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pružiti informacije učiteljima o trenutnim događanjima unutar Europske unije kako bi mogli dalje prenijeti znanje učenicima; - omogućiti učiteljima nastavne materijale koje mogu koristiti u školi, a posebno na satovima građanskog odgoja i obrazovanja.

² Prema britanskom Nacionalnom kurikulumu, *Key Stage 3* obuhvaća sedmu, osmu i devetu godinu formalnog obrazovanja, dok *Key Stage 4* obuhvaća desetu i jedanaestu godinu. Vidi <https://www.gov.uk/national-curriculum>

Ciljne skupine	učitelji
Zašto je primjer dobre prakse?	Active Citizens FE se bavi građanskim odgojem i obrazovanjem, a dio tog predmeta je povezan s poučavanjem o EU.
Izvori i dodatne informacije	http://www.activecitizensfe.org.uk/european-union-teaching-resources.html
	http://www.activecitizensfe.org.uk/uploads/2/2/9/1/22910514/eu_booklet.pdf

Naziv projekta/ aktivnosti/ inicijative	Školski most Europa (<i>School Bridge Europe</i>)
Organizacija / institucija	German National Foundation u suradnji s Fondacijom Robert Bosch i organizacijom Europäische Jugendbildungs- und Jugendbegegnungsstätte Weimar (EJBW).
Zemlja	Njemačka
Početak i trajanje	Početak: 2006. godina Završetak: trenutno se provodi
Područje (tema)	Europska unija
Kratki opis (za obrazovne programe i kratki opis programa ili kurikuluma)	<p>School Bridge Europe mreža je učenika i škola, a koja ima za cilj proširiti svijest učenika o njihovom nacionalnom identitetu u kontekstu europskog ujedinjenja i motivirati ih da pokažu svoju predanost za promoviranje Europske unije – europskog projekta. Središnje aktivnosti "School Bridge Europe" projekta sastoji se od četiri projektna tjedna koji se održavaju jednom godišnje na različitim mjestima u Njemačkoj za oko 50 učenika srednjih škola iz tri ili četiri zemlje. Kako bi sudjelovali u programu, učenici se prijavljuju u svojim školama i na temelju toga se organiziraju skupine sastavljene od sudionika koji dolaze iz različitih zemalja. Škole pomažu učenicima u fazi pripreme, kao i u "follow-up" fazi (npr. organizacija školskih događanja ili organizacija učeničke razmjene). U fazi pripreme, svaki učenik treba pripremiti povijesni pregled svoje zemlje i predstaviti ga drugim skupinama. Cilj je omogućiti učenicima da prepoznaju zajedničku europsku povijest u povijesti svake pojedine zemlje. Projektni tjedan integriran je u nastavni plan i program. Teme (obrazovanje, kultura, vrijednosti, ustav i ljudska prava, gospodarstvo, rat, mir, nacionalna sigurnost) pripremaju se i obrađuju kroz predavanja, rasprave i istraživanja. Projektni tjedan je vrhunac višemjesečnog rada učenika.</p> <p>Nakon što projektni tjedan završi, svi nalazi i zaključci se koriste za raspravu o budućnosti Europske unije, a u kojoj učenici raspravljaju o ključnom pitanju: "Kako će Europska unija izgledati 2030. godine?"</p> <p>Program također uključuje razgovore s političarima, novinarima i članovima odbora Njemačke nacionalne zaklade.</p> <p>Trenutno, u programu sudjeluje više od 30 škola iz 13 europskih zemalja (uključujući Njemačku, Nizozemsku, Italiju, Poljsku, Slovačku, Sloveniju i Francusku).</p> <p>Više informacija možete pronaći na web stranicama: https://www.bosch-stiftung.de/en/project/school-bridge-europe i http://www.schulbruecke-europa.de/</p>
Ciljevi (i/ili ishodi)	Ciljevi:

	<ul style="list-style-type: none"> - proširiti svijest učenika o njihovom nacionalnom identitetu u kontekstu europskog ujedinjenja; - osvijestiti učenike o temama važnim za Europsku uniju: obrazovanje, kultura, vrijednosti, ustav i ljudska prava, gospodarstvo, rat, mir, nacionalna sigurnost - potaknuti raspravu o budućnosti Europske unije, zajedno s raznim dionicima.
Ciljne skupine	Učenici srednjih škola u dobi od 17 do 19 godina
Zašto je primjer dobre prakse?	Program se provodi posljednjih 12 godina i omogućio je osnaživanje niza mladih, a što je još važnije – program ima veliki doseg te obuhvaća razne zemlje i škole. Teme koje se obrađuju tijekom ovog programa važne su za dobrobit učenika i njihovo razumijevanje Europske unije i načina njenog funkcioniranja.
Izvori i dodatne informacije	http://www.schulbruecke-europa.de/
	https://www.bosch-stiftung.de/en/project/school-bridge-europe

Naziv projekta/ aktivnosti/ inicijative	Europa mladih: Europa u školi (<i>Europe of young people: Europe in School</i>)
Organizacija / institucija	Les Jeunes Européens France
Zemlja	Francuska
Početak i trajanje	Početak: 1999. godina Završetak: trenutno se provodi
Područje (tema)	Europska unija
Kratki opis (za obrazovne programe i kratki opis programa ili kurikuluma)	<p>Provodeći program Europa mladih, a posebno Europa u školi, organizacija civilnog društva Mladi Europljani na taj način mladima prenosi informacije o Europi. Program se provodi kroz dvosatne radionice koje se održavaju u školama, socijalnim centrima, centrima za mlade ili drugim mjestima, a godišnje se održi preko 300 predavanja u cijeloj Francuskoj, s preko 10 000 mladih koji sudjeluju u njima. U pojedinim situacijama su predavanja održana i u bolnicama i zatvorima, a sve se održava sukladno potrebama lokalnih zajednica. Predavanja održavaju volonteri u dobi od 16 do 35 godina koji žele podijeliti svoje znanje o Europskoj uniji i podupirati mlade ljude u izgradnji europskog građanstva.</p> <p>Tijekom predavanja, s mladima se raspravljaju teme važne za njihov razvoj i razumijevanje Europske unije: povijest i zemljopis EU, vrijednosti, simboli, funkcioniranje institucija i mobilnost građana. Koncepti su uvijek prilagođeni dobi sudionika. Cilj predavanja nije samo prenošenje informacija, nego i razmjena iskustava i poticanje diskusije oko tema vezanih za EU.</p> <p>U škole također dolaze i predstavnici Europskog parlamenta, gdje zajedno s mladima raspravljaju o Europskoj uniji i njenom funkcioniranju. Mladi ovim putem također mogu zastupnicima reći vlastito mišljenje o funkcioniranju institucija i što je potrebno unaprijediti.</p>
Ciljevi (i/ili ishodi)	<p>Ciljevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podići razinu svijesti mladih o Europskoj uniji; - raspraviti važne teme o Europskoj uniji kako bi se povećalo razumijevanje mladih o njoj, a ona uključuje institucije, povijest, vrijednosti, simbole i geografski položaj; - omogućiti mladima da upoznaju zastupnike Europskog parlamenta te da s njima rasprave način funkcioniranja europskih institucija.
Ciljne skupine	Mladi

Zašto je primjer dobre prakse?	Program se provodi od 1999. godine i široko je prihvaćen u školama te drugim institucijama. U školskoj godini 2015./2016. provedeno je 335 predavanja te je uključeno preko 10 000 učenika. Program je inovativan jer obuhvaća formalni i neformalni obrazovni sustav te na taj način obuhvaća veći broj mladih, a posebno mlade u riziku od socijalne isključenosti (npr. suradnja s nizom centara koji se bave mladima).
Izvori i dodatne informacije	http://www.jeunes-europeens.org/Europe-par-les-Jeunes
	http://www.europeparlesjeunes.fr/

Naziv projekta/ aktivnosti/ inicijative	Edukacija za građansku pismenost – EU pismenost
Organizacija / institucija	GONG
Zemlja	Hrvatska Croatia
Početak i trajanje	Početak: 2012. godina Završetak: trenutno u tijeku
Područje (tema)	Europska unija
Kratki opis (za obrazovne programe i kratki opis programa ili kurikuluma)	<p>Program EU pismenosti razvijen je 2012. godine uz financijsku potporu Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva kroz Centre znanja za društveni razvoj te se od tada redovito provodi. Program je revidiran unaprijed u 2018. godini, a provode ga stručnjaci s Fakulteta političkih znanosti, Pravnog fakulteta u Zagrebu i GONG-a.</p> <p>Program EU pismenosti sastoji se od trodnevnog seminara stručnog usavršavanja za učitelje i stručne suradnike.</p> <p>Osnovni ciljevi obrazovnog modula EU pismenosti su: bolje upoznati polaznike s organizacijom i načinom funkcioniranja današnje Europske unije, načinom na koji se donose odluke te razgraničenjem ovlasti donošenja odluka između EU i njenih država s ciljem boljeg razumijevanja utjecaja europskih javnih politika na svakodnevni život ljudi. Obrazovni modul EU pismenosti nudi odgovor na pitanje kako građani mogu utjecati na politike EU te kojim sve mehanizmima mogu utjecati na proces donošenja odluka. Osim spomenutog, naglasak je stavljen na sustave zaštite ljudskih prava, slobodu kretanja ljudi i odnos prema migracijama.</p> <p>U sklopu programa razvijen je i Priručnik za učitelje "Učimo o EU" koji sadrži osnovne informacije o Europskoj uniji.</p> <p>Više informacija dostupno je na https://edu.gong.hr/eu-pismenost-ucimo-eu/</p>
Ciljevi (i/ili ishodi)	<p>Cilj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razviti kompetencije (znanje, vještine, stavove) učitelja u temama vezanim za Europsku uniju i europske integracije; - omogućiti učiteljima pohađanje seminara stručnog usavršavanja koji je osmišljen od strane stručnjaka iz raznih područja (politologija, pravo, sociologija) - pružiti nastavnicima materijale u obliku uručaka te Priručnika za učitelje "Učimo o EU"
Ciljne skupine	Učitelji, <u>nastavnici</u>

Zašto je primjer dobre prakse?	Program stručnog usavršavanja provodi se kontinuirano od 2012. godine i obuhvatio je velik broj učitelja i stručnih suradnika u školama iz cijele Hrvatske. Program se kontinuirano revidira te su osmišljeni materijali koje učitelji mogu koristiti u svom budućem radu.
Izvori i dodatne informacije	https://edu.gong.hr/
	https://edu.gong.hr/eu-pismenost-ucimo-eu/
	http://www.gong.hr

Naziv projekta/ aktivnosti/ inicijative	Nastava s konceptualnim mapama o EU u osnovnoj školi (<i>Unterricht mit Concept Maps über die EU in der Grundschule – UCMGS</i>)
Organizacija / institucija	Fakultet obrazovnih znanosti Karlsruhe
Zemlja	Njemačka
Početak i trajanje	Početak: 01-09-2014 Završetak: 31.08.2015.
Područje (tema)	Europska unija
Kratki opis (za obrazovne programe i kratki opis programa ili kurikuluma)	<p>Potreba za projektom pojavila se iz smanjenog interesa za Europsku uniju, kao i nedostatka znanja o kompleksnosti odlučivanja na višim razinama. Osim toga, nedostajali su prikladni materijali za učitelje koji rade u osnovnim školama. Udžbenici su se bavili samo temom Europske unije u kontekstu geografije, a velik dio učitelja također ima nedostatno znanje o ovoj temi. Jedan od ciljeva projekta bio je osmisliti rješenje koje će odgovoriti na gore navedene probleme od ranog djetinjstva i koje će se baviti političkom edukacijom kako bi se ojačalo europsko građanstvo. Primarne ciljne skupine su učitelji, treneri u obrazovanju odraslih i učenici osnovnih škola.</p> <p>U sklopu projekta razvijen je kurikulum koji promovira aktivno europsko građanstvo. Osim toga, razvijeni su materijali koji potiču razumijevanje EU kod učenika te sadrže specifične slučajeve vezane za pravo te aktere u Europskoj uniji – Komisiju, Vijeće ministara, profesionalna udruženja te Europski parlament kroz korištenje konceptualnih mapa (<i>conceptual maps</i>). Održan je trening za učitelje, a nakon toga je projekt implementiran u 15 škola.</p> <p>Razvijen je priručnik za učitelje koji se bavi opisom koncepata i novom metodom za podučavanje (konceptualne mape), kao i opisom modela podučavanja temeljenog na kompetencijama. Osim toga, pripremljene su i nastavne pripreme (jedinice) koje učitelji mogu koristiti u nastavi, kao i radni listovi za učenike.</p> <p>Koristeći niz metoda za bolju suradnju, koje su uključivale grupni rad i debate, djeca i mladi su osnaživani da razviju setove konceptualnih mapa koristeći materijale koje su dobili od učitelja. Konceptualne mape sadržavale su jednostavne dijagrame koji opisuju odnose između raznih institucija i koncepata. Dijagrami povezuju slike i ključne riječi kako bi učenici shvatili kako Europska unija funkcionira.</p> <p>Više informacija se može pronaći na stranicama Fakulteta za obrazovne znanosti Karlsruhe: http://politik.ph-karlsruhe.de/jmp2/home/.</p>
Ciljevi (i/ili ishodi)	<p>Ciljevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osmisliti nova rješenja podučavanja o Europskoj uniji u osnovnim

	<p>školama;</p> <ul style="list-style-type: none"> - povećati razumijevanje institucionalnog procesa integracije kod učitelja; - osposobiti učitelje da koriste novi didaktički pristup u nastavi, a kojeg će moći na jasan način predstaviti učenicima; - implementirati konceptualne mape u 15 škola u cijeloj Njemačkoj.
Ciljne skupine	Učitelji / Treneri u obrazovanju odraslih / Učenici osnovnih škola
Zašto je primjer dobre prakse?	<p>Projektom se razvio niz materijala za učitelje, kao i za učenike te je osmišljena nova metoda konceptualnih mapa koja omogućava učenje o Europskoj uniji u nižim razredima osnovne škole.</p>
Izvori i dodatne informacije	http://politik.ph-karlsruhe.de/jmp2/home/
	http://politik.ph-karlsruhe.de/jmp2/fileadmin/files/Fact_Sheet_553247-EPP-1-2014-1-DE-EPPJMO-PROJECT.pdf
	http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplus-project-details/#project/6b92bc3e-4c95-47bb-89b5-c66de2c86b1b

Naziv projekta/ aktivnosti/ inicijative	AsktheEU
Organizacija / institucija	Access Info Europe
Zemlja	Španjolska
Početak i trajanje	Početak: 2014 (traje)
Područje (tema)	Europska unija
Kratki opis (za obrazovne programe i kratki opis programa ili kurikuluma)	<p>Internetska platforma AskTheEU.org omogućava svim korisnicima da postave pitanje bilo kojoj od institucija, tijela ili agencija Europske unije.</p> <p>Platforma AskTheEU omogućuje praćenje statusa svakog podnesenog zahtjeva u svakom trenutku, uključujući informaciju o pristizanju ili eventualnom kašnjenju odgovora, a cjelokupna prepiska između podnositelja zahtjeva i tijela kojem je zahtjev za informacijom upućen javno je vidljiva, što omogućuje analizu praksi i upozoravanje na kršenje načela prava na pristup informacijama.</p> <p>Na razini Europske unije, alat za otvoreno postavljanje zahtjeva za informacijama može biti korišten za istraživanje kanala utjecaja poslovnih interesa i dokumentiranje lobističkih aktivnosti, u kombinaciji sa službenim evidencijama, poput europskog Registra transparentnosti. Za zainteresiranu javnost, platform predstavlja primjer dobre prakse u olakšavanju pristupa informacijama, kao i otvaranju procesa pružanja informacija prema javnosti.</p>
Ciljevi (i/ili ishodi)	<p>Cilj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omogućiti podnošenje internetskih zahtjeva za pristup informacijama tijelima EU, uz punu transparentnost procedure
Ciljne skupine	opća javnost, mediji, organizacije civilnog društva
Zašto je primjer dobre prakse?	Alat omogućuje zainteresiranima da u realnom vremenu prate kako tijela EU postupaju sa zahtjevima za pristup informacijama, prate druge zahtjeve koji ih interesiraju i prikupljaju opsežne podatke o postupanjima u programskom okružju koje je lako i intuitivno za korištenje, kao i za implementaciju na nacionalnim razinama.
Izvori i dodatne informacije	https://www.asktheeu.org/en
	https://www.access-info.org/